

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)

Föredragande regionråd: Robert Johansson

Ärendebeskrivning

Socialdepartementet har remitterat betänkandet *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)* till Region Stockholm för yttrande.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Socialdepartementet över betänkandet *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)*.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Regionrådsberedningens motivering

Regionrådsberedningen anser att en väl fungerande kompetensförsörjning är helt avgörande för att säkra patientsäkerheten och utveckla en hållbar vård. Under 2025 satsar Region Stockholm 300 miljoner kronor på strategiska och långsiktiga åtgärder inom kompetensutveckling. Medlen används för utbildning och vidareutveckling av medarbetare, framför allt inom hälso- och sjukvården, och i samverkan med de yrkesgrupper som omfattas. Genom att utveckla kompetensplaneringen i verksamheterna och samordna utbildningar skapas bättre förutsättningar för trygg och säker vård.

Regionrådsberedningen instämmer i regionledningskontorets yttrande om att utredningens förslag i flera delar bör utredas mer grundligt innan konkreta beslut fattas. Vi ställer oss bakom förslaget om skyddad yrkestitel för medicinska foterapeuter, och framhåller vikten av att ansvarig myndighet säkerställer kvalitet och långsiktighet i utbildningarna. Det är viktigt att arbetslivets aktörer aktivt bidrar till utbildningarnas innehåll och utveckling.

Regionrådsberedningen ställer sig också positiv till en tydlig och enhetlig struktur för reglerad vidareutbildning och specialiseringstjänstgöring (ST) för fler yrkesgrupper. Vidare instämmer Regionrådsberedningen i regionledningskontorets yttrande att statlig finansiering av

vidareutbildning som motsvarar arbetsgivarnas behov är en viktig ambition. Vi ser risker med parallella uppdragsutbildningar som kan skapa kortsiktiga strukturer, ökad administration och kostnader utan direkt nytta för medarbetare och patienter.

Utredningens förslag om förtydligande av vårdgivarens ansvar att identifiera utbildningsbehov och erbjuda regelbunden fortbildning är positivt men regionrådsberedningen delar regionledningskontorets bedömning att krav på årlig redovisning i patientsäkerhetsberättelsen skulle bli administrativt betungande.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)

Aida Hadžialić

Robert Johansson

Regionstyrelsen

Yttrande över betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Socialdepartementet över betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63).
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Socialdepartementet har remitterat betänkandet *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)* till Region Stockholm för yttrande.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och föreslå möjliga förändringar i regelverk och strukturer när det gäller reglerade yrken, specialistkompetens, specialistutbildningar, vidareutbildning samt fortbildning inom hälso- och sjukvården och tandvården. Samtliga förslag och bedömningar som presenteras syftar till att stärka patientsäkerheten i hälso- och sjukvården och tandvården samt att säkerställa en både robust och flexibel förmåga att möta den tekniska utvecklingen samt upprätthålla hälso- och sjukvården och tandvården även vid kris eller krigssituationer.

Region Stockholm konstaterar att delar av de bedömningar och förslag som görs i utredningen kan bidra till att skapa en tydlig och enhetlig struktur för reglerad vidareutbildning. Region Stockholm ser positivt på förslagen om skyddad yrkestitel för medicinska fotterapeuter samt ytterligare ST-utbildningar. Region Stockholm ser många risker med utredningens bedömning av innehåll för ett fortsatt utredningsuppdrag avseende ett vårdprofessionslyft.

Avseende utredningens bedömningar som rör läkares specialiserings-tjänstgöring (ST) konstaterar Region Stockholm att stora revideringar har gjorts i regelverket för ST de senaste åren och att ytterligare ändringar skulle medföra merkostnader och ökad administration utan några större effekter på kvalitén.

Region Stockholm avstyrker utredningens förslag om krav på årlig redovisning i patientsäkerhetsberättelsen av vilka möjligheter som hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens medarbetare givits för regelbunden fortbildning.

Bakgrund

Socialdepartementet har remitterat betänkandet *Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)* till Region Stockholm för yttrande. Ärendet har beretts i samråd med hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Syftet med utredningen har varit att analysera och föreslå möjliga förändringar i regelverk och strukturer när det gäller reglerade yrken, specialistkompetens och specialistutbildningar samt vidareutbildning och fortbildning inom hälso- och sjukvården och tandvården. Samtliga förslag och bedömningar som presenteras syftar till att stärka patientsäkerheten i hälso- och sjukvården och tandvården genom vårdpersonal med rätt kompetens. Utöver detta har dagens snabba tekniska utveckling och ökade krav på att säkerställa en både robust och flexibel förmåga att upprätthålla hälso- och sjukvårdens och tandvårdens vårdverksamhet även vid kris eller krigssituationer beaktats.

Utredningen har gjort bedömning av rådande situation inom fyra huvudområden och lämnat förslag på förändringar och ändringar i patientsäkerhetslagen (2010:659), hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), patientsäkerhetsförordningen (2010:1369), förordningen (2015:2884) med instruktion för Socialstyrelsen samt förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Yrkesreglering för fler yrkesgrupper

Utredningen föreslår att skyddad yrkestitel införs för medicinsk fotterapeut, från och med den 1 september 2029. Utredningen bedömer att det saknas tillräckliga skäl och förutsättningar för att införa skyddad yrkestitel eller annan behörighetsreglering för ytterligare yrkesgrupper¹ inom hälso- och sjukvården och tandvården.

¹ Yrkesgrupper som beaktats är: Avancerad specialistsjuksköterska, cytodiagnostiker, embryologer, genetisk vägledare, medicinska vårdadministratörer, optometrister, ortopister, osteopater, perfusionister, sjukhusgenetiker och tandsköterskor.

Kartläggning av kvaliteten och möjligheterna till vidareutbildning

Utredningen har haft i uppdrag att kartlägga kvaliteten och möjligheten till vidareutbildning och specialistutbildning efter grundutbildningen för de 23 reglerade yrkesgrupperna² inom hälso- och sjukvården och tandvården.

Gällande kvalitetssäkring av läkares specialiseringstjänstgöring bedömer utredningen att Socialstyrelsens föreskrifter kring detta behöver ses över för att säkerställa att tjänstgöringen innehåller ett tillräckligt brett patientunderlag för att uppnå målen, samt att de behöver kompletteras med att ett kunskapsprov kan vara en del av den sammantagna bedömningen av ST-läkaren. Vidare bedömer utredningen att de åtgärder som vidtagits av vårdgivaren för att hantera brister som framkommit vid extern granskning av specialiseringstjänstgöringen bör följas upp inom ett år.

För att regionerna skall försäkra sig om en god kvalitet på specialiserings-tjänstgöringen bedömer utredningen bland annat att regionerna bör utveckla system för att bedöma och godkänna verksamheter, både i egen och privat regi, som erbjuder specialiseringstjänstgöring. Utredningen lämnar inga konkreta förslag avseende läkarnas specialiseringstjänstgöring.

Författningsreglerad vidareutbildning för fler yrkesgrupper

Utredningen föreslår att författningsreglerad specialistkompetens för logopeder och psykologer införs och att regionernas ansvar att tillhandahålla anställning för specialiseringstjänstgöring regleras i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Omfattningen ska motsvara det planerade framtida behovet av logopeder och psykologer i klinisk verksamhet. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 september 2029. Utredningen bedömer att förslaget innebär ett nytt uppdrag som medför ökade kostnader för regionerna och därmed enligt kommunala finansieringsprincipen skall täckas fullt ut av staten.

Utifrån dagens utbildningsstruktur, studentvolym och resurstilldelningssystem gör utredningen bedömningen att det saknas förutsättningar att föreslå ytterligare författningsreglerade vidareutbildningar. Utredningen bedömer vidare att en ny utredning bör få i uppdrag att utreda och ta fram en ny ordning för att vidareutbilda vårdprofessioner med yrkesexamen på grundnivå "Vårdprofessionslyftet", som ska bygga på erfarenheterna från Lärarlyftet, där staten upphandlar uppdragsutbildningar från lärosätena, baserat på hälso- och sjukvårdens

² Apotekare, arbetsterapeut, audionom, barnmorska, biomedicinsk analytiker, dietist, fysioterapeut, hälso- och sjukvårdskurator, kiropraktor, logoped, läkare, naprapat, optiker, ortopedingenjör, psykolog, psykoterapeut, receptarie, röntgensjuksköterska, sjukhusfysiker, sjuksköterska, tandhygienist, tandläkare och undersköterska.

och tandvårdens behov. Arbetsgivarna föreslås kunna söka statliga medel för lönekostnader.

Förtydligande av ansvaret för att identifiera utbildningsbehov och ge möjligheter till regelbunden fortbildning

Utredningen har även haft i uppdrag att bedöma lämpligheten i att införa krav på kontinuerlig fortbildning för de yrken som omfattas av yrkeskvalifikationsdirektivets regler om automatiskt erkännande, och vid behov föreslå hur detta kan ske. Vidare har utredningen analyserat hur behoven hos övrig vårdpersonal kan tillgodoses samt vilka konsekvenser detta kan få för utbildningsanordnare.

Utredningen föreslår att vårdgivaren ska identifiera hälso- och sjukvårdspersonalens utbildningsbehov och ge möjlighet till regelbunden fortbildning i sådan omfattning som leder till att kravet på god vård i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) respektive tandvårdslagen (1985:125) upprätthålls. Vidare föreslås att hälso- och sjukvårdspersonal ska ha en skyldighet för att regelbundet ta del av fortbildning och att begreppet fortbildning definieras i patientsäkerhetslagen (2010:659). Vårdgivaren föreslås också få krav på sig att dokumentera de möjligheter som har getts för hälso- och sjukvårdspersonalens regelbundna fortbildning i den årliga patientsäkerhetsberättelsen.

Förslagen om fortbildning föreslås träda i kraft den 1 januari 2028. Utredningen bedömer att förslaget innebär ett förtydligande av rådande lagstiftning och det uppdrag som regionerna redan har vilket inte bedöms leda till ytterligare kostnader, snarare kommer fortbildning att leda till minskade kostnader då mer fortbildning även leder till att fler patienter får en god och säker vård.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm noterar att stora delar av utredningen omfattar bedömningar av fortsatt utveckling inom flera områden där inga konkreta förslag lämnas. Region Stockholm vill understryka vikten av att samtliga de bedömningar som görs utreds grundligt innan konkreta förslag tas fram.

6 kap, Yrkesreglering för fler yrkesgrupper

Region Stockholm tillstyrker förslaget att skyddad yrkestitel införs för medicinska fotterapeuter. Det är av stor vikt att ansvarig myndighet säkerställer kvalitet och långsiktighet i behörighetsgivande utbildningar. I och med att utbildningen ska ges inom yrkeshögskolan krävs en hög grad av medfinansiering och medverkan från arbetslivet. Region Stockholm vill poängtera vikten av att även små näringsidkare bidrar aktivt i detta arbete.

7 kap, Kartläggning av kvaliteten och möjligheterna till vidareutbildning

När det gäller utredningens bedömning om läkares specialiserings-tjänstgöring instämmer Region Stockholm i att ett tillräckligt brett patientunderlag är avgörande för att målen för ST ska kunna uppfyllas. Förslaget om att göra ett tillägg om att kunskapsprov kan vara en del av bedömningen ter sig inte motiverat då det inte finns något i dagens föreskrift som hindrar detta.

Stora revideringar har gjorts i regelverket för ST 2008, 2015 och 2021. När föreskrifterna ändras medför det merkostnader och ökad administration för att behöva arbeta med parallella regelverk.

Region Stockholm vill poängtera att utredningens bedömning att regionerna i förväg ska bedöma och godkänna vilka vårdgivare som får anordna ST skulle innebära en mycket stor förändring i dagens ansvarsförhållanden och medföra stora kostnadsökningar för regionerna.

8 kap, Författningsreglerad vidareutbildning för fler yrkesgrupper

Region Stockholm ser positivt på utredningens ambition att skapa en tydlig och enhetlig struktur för reglerad vidareutbildning och ställer sig bakom förslaget om ytterligare författningsreglerad specialiseringstjänstgöring (ST) som följer strukturen. Region Stockholms bedömning är att det låga antal specialistutbildade logopeder som utredningen menar kommer behövas medför svårigheter att erbjuda kvalitetssäkrad ST i samtliga regioner.

Avseende utredningens bedömning av innehåll i ett fortsatt utredningsuppdrag om ett Vårdprofessionslyft önskar Region Stockholm att ett vidare utredningsuppdrag formas med utgångspunkt i hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov av vidare- och specialiseringsutbildning. Det är kontinuerligt och behöver säkras inom ramen för nuvarande utbildningsstruktur med kontinuitet och långsiktighet i fokus. I ett sådant utredningsuppdrag bör även en översyn ingå avseende om dagens finansiering och uppdrag av nuvarande utbildningssystem går att förändra med syfte att skapa förutsättningar för en kostnadseffektiv hantering av utbildningar som löpande kan anpassas efter arbetsgivarnas behov. Region Stockholm ser en risk i att konstruktionen med uppdragsutbildningar skapar en parallell konkurrerande utbildningsstruktur. Vidare anser Region Stockholm att konstruktionen riskerar att bli kortsiktig samt driva administration och kostnader utan att direkt leda till ökad nytta för medarbetare och patienter.

Region Stockholm ser positivt på utredningens ambition att staten ska säkra och finansiera tillgången till vidareutbildning som svarar mot arbetsgivarnas behov.

9 kap, Förtydligande av ansvaret för att identifiera utbildningsbehov och ge möjligheter till regelbunden fortbildning

Region Stockholm tillstyrker utredningens förslag till förtydligande i hälso- och sjukvårdslagen och tandvårdslagen avseende vårdgivarens ansvar för att identifiera och ge möjlighet till regelbunden fortbildning för all hälso- och sjukvårdspersonal. Den föreslagna definitionen av begreppet fortbildning är ändamålsenlig.

Region Stockholm ställer sig positiv till utredningens förslag att förtydliga att hälso- och sjukvårdspersonal har skyldighet att regelbundet ta del av fortbildning. Region Stockholm instämmer i att det är viktigt att arbeta strukturerat med kompetensförsörjning genom att kartlägga och analysera kompetensgap i relation till verksamhetens mål och uppdrag är ett viktigt arbete som är kopplat både till patientsäkerhet, verksamhetsutveckling och arbetsmiljö.

Region Stockholm avstyrker om krav på årlig redovisning i patientsäkerhetsberättelsen av vilka möjligheter som hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens medarbetare givits för regelbunden fortbildning. Förslaget skulle medföra en väsentlig ökad administration och belastning på vårdens medarbetare. Vidare konstaterar utredningen att det är kliniknära fortbildning i det vardagliga arbetet som ger bäst effekt för kompetensutvecklingen. En bedömning som Region Stockholm delar. Den typen av fortbildning kan dock inte redovisas och följas upp kvantitativt.

Ekonomiska konsekvenser

Region Stockholm bedömer att flera flertalet av utredningens förslag medför ökade kostnader för Region Stockholm, framför allt i form av ökad administration och kostnader kopplade till att implementera och därefter förvalta nya regelverk och återsäkringsmodeller.

Den beräkning som utredningen tagit fram för att täcka regionernas utökad uppdrag tar inte hänsyn till att nya professioners ST leder till ökade kostnader för Region Stockholms verksamheter utöver den enskilda utbildningsplatsen. Dels initialt under uppbyggnadsfasen och därefter i löpande kostnader då en sådan utbildning kräver organisation som utbildar, handleder planerar och kvalitetssäkrar den specialiserings-tjänstgöring som erbjuds.

En utvidgning av innehållet i patientsäkerhetsberättelsen medför ökade administrativa kostnader på samtliga organisatoriska nivåer.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Zilla Jonsson
HR direktör

Beslutsunderlag

1. Sammanfattning av Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens (SOU 2025:63)

Beslutsexpediering

1. Socialdepartementet

Godkänd av Emma Lennartsson, 2025-09-16